

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XXVI. Expenduntur excommunicationes contentae in libris Clementinarum
reservatae Pontifici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

Ipsis quomolibet intrinsecum, aut intendunt, obediunt...

Secunda fertur in cap. Clericis de immunit. Ecclesiar. in 6.

Tertia excommunicatio continetur in cap. felix de poenis...

Prædictæ excommunicationi annexenda est, quam tradidit Leo X. in Bulla incipiente Temerarium...

Deinde debet annexi, quam tradidit Pius V. in Bulla 93. quæ incipit: Infelix scilicet, ubi excommunicationem...

Quarta excommunicatio continetur in cap. quicumque de sentent. excomm. in 6. adversus eos qui ob censuram...

In defensionem libertatis Ecclesiasticæ lata est hæc censura. Comprehendit primò omnes, & singulos cuiuscunque conditionis...

Secundò comprehendit eos, qui ad hæc facinora patranda præbent licentiam, nisi fortè ante patratum crimen...

Sed an mandans, & præcipiens aliquam ex his actionibus hac excommunicatione innodetur? Negat Bonac. disp. 2. q. 3. punct. 1, num. 6.

PUNCTVM XXVI.

Expenduntur excommunicationes contentæ in libris Clementinarum referuatæ Pontifici.

- 1 Inquisitores Episcopo inferiores non procedentes adversus hæreticum, vel alicuius imponentes hæresim excommunicantur.
2 Episcopi suspenduntur ab officio per triennium.
3 Religiosi Sacramentum Extreme-unctionis, vel Eucharistia ministrantes absque licentia Parochi, excommunicantur.
4 Sub nomine Religiosi aliquibus placet intelligi Novitios. Sed verius est oppositum.
5 Satis probabile est solos Religiosos exemptos intelligi.
6 Debent esse Sacerdotes.
7 Religiosus Parochus liber est ab hac excommunicatione.
8 Persona circa quas Religiosi exercere debent actiones prohibitas sunt Clerici, vel laici.
9 Ob ministracionem Extreme-unctionis, & Eucharistia, & Matrimonii solemnitate hæc excommunicatio incurritur.
10 Explicatur quid sit solemnizare Matrimonium in hoc Textu Religiosi prohibentur.
11 Si de speciali Parochi licentia fiant hæ actiones, non est locus excommunicationi.

- 12 Explicatur qua sit specialis licentia.
- 13 In articulo mortis deficiente Parocho potest Religiosus hac Sacramenta Extrema-unctionis, & Eucharistia ministrare.
- 14 Regulariter credendum non est afferenti se habere licentiam à Parocho, ut hac Sacramenta sibi ministrarentur.
- 15 Explicatur alia actiones, ob quas hac excommunicatio incurritur.
- 16 Qua sit absolutio à culpa, & à poena in hoc Canone prohibita.
- 17 Afficitur hac excommunicatione, etiam si animo decipiendi absolutionem praestet.
- 18 Derogantur qualibet privilegia in contrarium.
- 19 Excommunicatur Pontifex percussus, captus, seu banniens, vel hac mandans, aut rata habens.
- 20 Item qui induxerit quemquam ad vouendum, vel promittendum, ut sepulturam apud eius Ecclesiam eligat, vel electam non mutet.
- 21 Subiectum huius excommunicationis explicatur.
- 22 Item actio, ob quam incurritur.
- 23 Excommunicantur Domini temporales procurantes in terris suis violari interdictionem.
- 24 Quae sint persona aduersus quas hac excommunicatio iniungitur.
- 25 Explicatur actio ob quam incurritur, quae est coactio, ut Diuina officia in locis interdictis celebrentur.
- 26 Item euocatio ad eadem Diuina audienda, & qualis debeat esse.
- 27 Hac euocatio satis est siue fiat per se, siue per nuntium.
- 28 Vocatio debet esse ad audienda Diuina in locis interdicto suppositis.
- 29 Item sub eadem excommunicatione prohibentur, ne impediant publice excommunicatos, aut interdictos exire ab Ecclesiis.
- 30 Debent hi excommunicati, aut interdicti moniti esse à celebrantibus ut exeant.
- 31 Debent esse moniti, ut exeant ab Ecclesiis suppositis Ecclesiis interdictis.
- 32 Prohibere debent, ne hi excommunicati exeant, dum in ipsis Ecclesiis Missarum solemniam aguntur.
- 33 Debet excommunicatus, aut interdictus nominatim moneri à celebrante, ut huic excommunicationi subiiciatur.
- 34 In his omnibus actionibus praesumptio requiritur.

Prima continetur in Clement. 1. §. verum de haereticis aduersus inquisitores Episcopo inferiores, eorumque vices gerentes, si in officio suo ita deliquerint contra iustitiam, & conscientiam, ut non procedant aduersus haereticum, vel de haeresi suspectum eo casu quo procedere tenebantur, vel alicui falso imponant haeresim, illiusve suspensionem, vel impedimentum officio inquisitionis exequendo apposuisse: dum modo ad has actiones praestandas moueantur odij, gratiae, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu, non autem ex timore, metu, alioue sine. Quae excommunicatio referatur est summo Pontifici, neque ab ea excommunicatus absolui potest, nisi in mortis articulo, & tunc praemissa satisfactio quantum fieri potest. Tria ad hanc excommunicationem incurram notant Doctores, Glossa in d. Clement. ver. obsequium, Tolet. lib. 1. c. 86. num. 1. Bonac. disp. 2. q. 7. punct. 1. August. Barbosa de potest. Episc. allegat. 50. num. 93. necessarii requisiti esse, quorum vnum si deficiat non est excommunicatio. Primum ut grauer delinquant in suo officio. Secundo ut delinquant scienter. Tertio ut delinquant odij, gratiae, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu.

Dixi Inquisitores Episcopo inferiores, nam Episcopi, illorumque Superiores non excommunicatione, sed suspensione ab officio per triennium innodantur, à qua suspensione nisi occulta sit nequeant ab alio, quam à Pontifice absolui, quia ex temporis determinatione tacite Pontifex suspensionis absolutionem sibi reseruauit, ut aduertit Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. q. 7. p. 5. n. 7.

Secunda habetur in Clement. Religiosi de Priviligiis, vbi Clemens V. in Concilio Viennensi inquit: Religiosi qui Clericis, aut laicis Sacramenta Vnctionis extremis, vel Eucharistia ministrare, Matrimonium, vel solemnizare non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, aut qui excommunicatos à Canone praeterquam in casibus à iure expressis, vel per privilegia Sedis Apostolica concessis eisdem, vel à sententis per statuta Prouincialia, aut Synodalia promulgatis, seu (ut verbis eorum utamur) à poena, & culpa absoluerit quemquam praesumptorie excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam auctoritate absoluendis, quos etiam locorum Ordinarii postquam de hoc eis constituerit: excommunicatos faciant publice nuntiare, donec de absolutione ipsorum eis fuerit facta fides, nullo Religiosus eiusdem super hoc exemptionis, vel alio privilegio suffragante.

Subiectum huius excommunicationis sunt Religiosi qui vere Religiosi sunt, quique in Religione approbata tria vota emiserunt. Et quamuis non defint Doctores, Syluest. verba Excommunicatio. 7. num. 31. Nauarr. cap. 27. num. 102. Sayrus. lib. 3. cap. 29. n. 27. Alterius lib. 5. disp. 2. cap. 3. ver. ad clariorem sententiam nouitios Sacerdotes comprehendi. Argum. cap. Religiosi, de sententia excommunicata. in 6. Hi namque privilegijs professorum fruuntur, ergo onus illorum sentire debent; verius est oppositum, prout tradit Panormit. in Rubrica Regularib. Suar. disp. 2. sect. 4. n. 2. Fillucius tract. 1. s. c. 8. q. 2. n. 185. Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. q. 9. punct. 5. num. 28. Nam esto nouitius sub nomine Religiosi comprehendatur in fauorabilibus non tamen in poenis, & praecipis; quia constitutiones poenales restringendae sunt; illarumque verba cum proprietate accipienda.

Gravior dubitatio est; An solum de Religiosis exemptis hac constitutio intelligatur; Et satis probabile est intelligi tum ex Rubrica sub qua constituitur quae est de Religiosis privilegijs, seu exemptis ratione privilegiorum: tum quia non exempti non indigentur hac coactione, cum possent ab Ordinarijs, sicut alij Sacerdotes saeculares cohereri. Nihilominus Sayrus. lib. 3. cap. 29. n. 27. Suar. alius relatis disp. 2. sect. 4. num. 4. Fillucius de tract. 1. s. cap. 8. quest. 2. num. 86. Bonacina disp. 2. q. 9. punct. 5. num. 27. credunt tam exemptos comprehendere; quia in Textu nulla est restrictio. Rubrica autem restringit Textum nequit, cum lex non sit neque Pontifice constituta. Ergo quicumque qui verus Religiosus fuerit hac excommunicatione innodabitur, si aliquam ex his actionibus praestiterit. Sed contrarium sentio satis probabile cum Cardin. & Ancharanot. praesenti. disp. 2. de censur. q. 9. num. 3. n. 17. quia haec actiones non nisi à Sacerdotibus praestari solent, ideoque credendum est Pontificem solum intendisse abulum Religiosorum hac actiones absque licentia, & privilegio exercentium coherere.

Religiosus vero Parochus si praedictas actiones cum suis parochianis praestet, liber est ab hac excommunicatione, tamen indebit, & illegitimè praestet; quia cessat finis ob quem excommunicatio statuta est, scilicet vitare praedictum Parochorum, cum nullus Parochus ex illis actionibus praedictis. Quinimo ob eandem rationem excusat. Nauarr. cap. 27. num. 102. ab hac excommunicatione Religiosum Parochum alienis ouibus hac Sacramenta absque licentia ministrantem: in cuius sententiam Glossa in dicta Clement. verbo Religiosi propeadet. Etenim ea ministratio est celebratio praedictum parochi, cuius sunt illae oues, at non cedit in praedictum ouium parochorum, cum ipse Religiosus Parochus sit, & iurisdictione parochialis utatur. Sed reclus Syluest. verb. Excommunicatio. 7. num. 31. Suar. disp. 2. sect. 4. n. 11. Alterius lib. 5. disp. 2. c. 3. ver. ad clariorem. Bonac. disp. 2. q. 9. p. 5. n. 29. Religiosum Parochum alienis ouibus praedicta Sacramenta ministrantem absque speciali licentia, vel privilegio hac excommunicatione innodari, quia officium Parochi non impedit, quin ministrans verè Religiosus sit, verique Clericus, aut laicus absque speciali Presbyteri parochialis licentia praedictas actiones praestet. At Textus absolute quemlibet Religiosum hac Clericis, vel laicis absque licentia speciali suorum Parochorum praestantem excommunicat. Ergo. Neque obest illam ministrantem non cedere in praedictum omnium Parochorum: satis est quod cedit in praedictum Parochi illarum ouium, citra quas praedicta exerceat: sicut cum Religiosus non Parochus hac ministrat, eius ministratio solum cedit in praedictum Parochi cuius sunt oues, non aliorum, quia illius tantum iurisdictionem vltimipar.

Personae vero circa quas actiones prohibitae exerceri debent, ut Religiosi hac excommunicatione innodentur sunt Clerici, vel laici, ut constat ex Textu ibi, Clericis, vel laicis, sub quibus Religiosi non comprehenduntur. Tum quia in materia poenali, & odiosa nomine Clericorum non veniunt Religiosi ex Panormit. in Rubrica de vita, & honestate Clericorum. Tum quia haec constitutio lata est in fauorem Parochorum, quorum praedictum Pontifex vitare intendit: at cum Religiosi non sint Parochi subiecti nullum inde Parochis praedictum prouenire potest, sicuti ex communi tradit Nauarr. capite 27. num. 102. Sayrus lib. 3. thesauri cap. 29. num. 18. Sanchi. lib. 3. de matrim. disputat. 23. numero 17. in medio Bona

Bonacina t. 3. de censur. disp. 2. quæst. 9. punct. 5. num. 12. Bar-
bela alleg. 50. num. 99. & alij apud ipsos.

Actio autem, ob quam hæc excommunicatio incurritur
duplex est. Prima ministrare sacramentum Extremæ vñctio-
nis, vel Eucharistiæ Clericis, vel laicis, Matrimonijve Sacra-
mentum solemnizare sine speciali Presbyteri parochialis li-
centia. Quapropter ex ministratioe Baptismi etiam so-
lemni Ordinis, vel Confirmationis, aut Pœnitentiæ absque
Parochi licentia excommunicatio hæc non contrahitur; quia
textus solum de Extremæ vñctione, Eucharistiæ, & Matrimo-
nij solemnizatione loquutus est, & pœnæ extendendæ non
sunt: sicuti notantur Glossa, & Ioann. Andreas in præsent. ver-
bis speciali. Nauarr. cap. 27. num. 101. Sayrus lib. 3. thesauri,
cap. 29. num. 35. Bonac. disp. 2. quæst. 9. punct. 5. num. 11. Suar. disp.
2. sect. 4. numero 13. Fillucius tract. 1. 5. cap. 8. quæst. 2. nume-
ro 188.

Sed quid sub verbo solemnizare Matrimonium intelligatur,
non constat inter Doctores. Nam Ludovic. de Miranda
Man. prælat. 1. 1. quæst. 48. art. 2. quem sequitur August. Sarbo-
sa de pœnit. Episc. alleg. 50. num. 99. existimant non solum nu-
ptiarum benedictionem, sed etiam assistentiam illis con-
trahendis hæc excommunicatio puniri. Sed longè
verius solum nuptiarum benedictionem intelligi, quia so-
la illa benedictio Matrimonium solemnè reddit; assisten-
tia vero non reddit Matrimonium solemnè, cum non supponat
illud factum. Sed Matrimonium quod est solemnizandum
ab Ecclesia constituit. Arque ita tradit ex communi senten-
tia Glossa in præsent. verbo solemnizare. Sayrus lib. 3. cap.
29. num. 32. Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. quæst. 9. punct. 5. num.
33. Verum est sic assistentem, vel benedicientem nuptias sine
speciali licentia contrahere suspensionem latam à Triad. sess.
24. 1. de reformat. in quam suspensionem satis probabilè est
excommunicationem huius Clementinæ mutatam esse, vti
trad. præced. dictum est.

Prædicta intelligenda sunt, inquit Textus, nisi de speci-
ali parochialis Presbyteri licentia fiat. Nominè parochia-
lis Presbyteri non solum venit rector immediatus Ec-
clesiæ parochialis, sed etiam Episcopus, eiusque generalis
Vicarius, quia omnium Ecclesiarum Parochi sunt, & in omnes
Parochos iurisdictionem habent: vti pluribus firmat
Sanch. lib. 3. de matr. disp. 2. 9. numero 4. & seqq. Sayrus lib. 3.
cap. 29. num. 33. Bonacina t. 3. de censur. disp. 2. 9. punct. 5. num.
10. Et quamvis videatur Textus exigeri in Parocho, ex cuius
licentia speciali Religiosi administrare Sacramenta de-
bent qualitate sacerdotij: ibi, Parochialis Presbyteri. At ve-
rius est eam qualitate non esse necessariam, sicuti in præ-
sent. dicto Glossa verbo Presbyteri. Sayrus dicto cap. 29. nume-
ro 31. Bonac. num. 9. Nauarr. cap. 17. num. 102. Item Suar.
in pp. 1. 3. disp. 72. sect. 3. Sanch. pluribus relatis lib. 3. disp. 20.
numero 3. in medio, quia Textus vltimus nomine Presbyteri
non ex necessitate, sed ex frequentia; quia frequentes Parochi
Sacerdotes sunt.

Specialis autem licentia censetur esse, quæ hæc sacramen-
ta Extremæ vñctionis, Eucharistiæ, & Matrimonij specifi-
cantur; tamen ex parte personæ cui administranda sunt, vel
quæ illa ministrare debet generalis sit: vt notatui Glossa in præ-
sent. verbo speciali. Suar. dicta sect. 4. n. 7. Sanch. plures referens
lib. 3. cap. 5. à num. 7. Bonac. t. 3. dispensat. 2. quæst. 9. punct. 5.
numero 6. Quinimò est prædicta Sacramenta sigillatim non
exprimantur, si tamen exprimentur in genere. Vti si concederetur
alicui facultas ad ministranda omnia Sacramenta quæ
ad curam animarum pertinent: satis esset, quia illa licentia
speciali æquivaleret. Vt bene tradit Sanch. d. disp. 35. num. 7.
& seqq.

In articulo mortis deficiente Parocho, si religiosus Extre-
mæ vñctionis, vel Eucharistiæ Sacramentum ministrat hanc
censuram non incurrit, quia non est credendum velle Ec-
clesiam suos fideles his salutariis remedijs destitui, ac proin-
de ex licentia præsumpta Parochi, Episcopi, vel Pontificis
censetur ministratio fieri; vti notatui loquens de Extre-
mæ vñctionis, & Eucharistiæ ministratioe, & tradit in
præsent. Bonac. tom. 3. disp. 2. quæst. 9. punct. 5. numero 3. ad-
versus Man. Prælat. tom. 1. quæst. 42. art. 3. Barbo. alleg. 50.
num. 98.

Sed an asserenti se habere licentiam à Parocho, vt hæc
sacramenta sibi ministrare credere Religiosus debeat: Dis-
sentiant Doctores. Nam Glossa in hac Clement. verbo habi-
ta. Antonin. 3. p. tit. 24. cap. 54. Angel. verb. Excommunicatio 5.
casu 12. num. 17. Rosella verb. absolutio 1. num. 39. Syluest.
verb. Excommunicatio 7. casu 14. num. 35. Taberna eodem 5.
94. num. 5. Sayr. lib. 3. c. 29. numero 35. censetur credi posse,
quia nemo præsumendus est adeo lææ salutis immemor, vt
ei commodum vltim anteponat, vt dicitur c. penult. 1. q. 7. &
leg. sacrum. Cod. de sacrosanct. Ecclesiæ, & colligitur ex cap.
significasti, c. 2. de homicidio. Sed longè verius est regulariter
credendum non esse, vti plures referens tradit Sanch. lib. 3.
disp. 37. num. 2. quia in his quæ pertinent ad externam Ec-
clesiæ gubernationem, partis testimonium inficiens esse
Err. de Castro Sum. Mor. Pars VI.

iudicatur. Quia ratione non adhibetur fides excommuni-
cato asserenti se absolutum esse, nisi litteras absolutioe onis
ostendat, vel alio modo legitime absolutioem probet: vt
habetur cap. sicut, de sententia excommunicat. Neque dicenti
se habere licentiam proprii Episcopi, vt ab alieno ordinetur
credendum est, nisi eius parentes litteras ostendat, cap. 1. de
Temporib. ordinat. lib. 6. Quinimò nec parochiano testante
se impleuisse præceptum annuæ confessionis credi debet: nisi
schedulam confessoris ostendat, teste Hostien. in cap. omnis
verusque sexus de Pœnitentiis, & remissionib. verbo à proprio.
& ibi Ioann. Andr. num. 12. Anton. numero 37. Ancharan.
num. 8. quia hæc non tam spectant ad vniuersaliusque salutem,
quam ad externam Ecclesiæ gubernationem; ac proinde
Ecclesiæ satisfaciendum est. At ministrare Extremam vñ-
ctionem, vel Eucharistiæ morituris Sacramentum Matrimo-
nij solemnizare ad externam Ecclesiæ gubernationem perti-
net, vt de constat. Ergo ex testamento recipientis asserentis
licentiam habere à suo Parocho, hæc faciendæ non sunt.

Dixi regulariter. Nam si persona quæ id asserit est valde
fide digna, vt prudentis arbitrio nulla falsitatis suspicio tim-
eri possit, poterit Religiosus credere dicenti se habere à
parocho speciale licentiam: vti alijs relatis docet Sanch.
lib. 3. c. 37. num. 3.

Secunda actio, ob quam hæc excommunicatio incurritur
est. Primò si absolutus excommunicatum à canone extra casus
à iure expressos, vel priuilegia Sedis Apostolicæ concessos.
Secundò si absolutus à sententia per statuta provincialia, aut
synodalia promulgatis. Tertio si absolutus à pœna, & culpa.
Etenim cum omnis lex Pontificia canon sit absolutus ab
excommunicatione coherens in ea lege in hanc excommuni-
cationem incidet, nisi absoluat in casibus à iure expressis;
qualis est absolutio excommunicationis non referatæ iuxta
c. super, de sententia excommunicat. vel nisi absoluat ex priu-
ilegio Sedis Apostolicæ, quo omnes ferè Religiosi maximè
Mendicantes fruuntur.

Secundò in eam excommunicationem incidet qui absoluet
absque priuilegio, vel iuris concessione à sententia per
statuta provincialia aut synodalia promulgatis. Nominè
sententiarum Glossa intelligit excommunicationem, suspensio-
nem, & interdictum; alia si solum excommunicationem
intelligeret, Pontifex non exprimeret sententias in plurali
numero, sed sententiam in singulari, Sed verius est solam ex-
communicationem in præsent. comprehendi. Vti tradit Syl-
uest. verbo excommunicatio 7. num. 38. Sayrus lib. 3. c. 29. num.
27. & 37. Suar. disp. 22. sect. 4. num. 16. Fillucius tract. 1. 5.
cap. 8. quæst. 2. numero 189. Alterius lib. 5. disp. 22. cap. 3.
vers. 3. Bonac. disp. 2. 9. punct. 5. num. 18. quia pœnæ ex-
tendendæ non sunt, sed restringendæ in casu dubio. Sed ad
minus dubium est; an nominè sententiarum solæ sententiæ
excommunicat. onis intelligantur, an autem sententiæ inter-
dicti, & suspensionis. Ergo asserendum est sola excommuni-
cationis sententia intelligi, maximè cum de sententia ex-
communicationis in verbis antecedentibus fuerit sermo. Ne-
que credendum est voluisse Pontificem Provincialibus aut sy-
nodalibus statutis maiorem præstare fauorem, quam suis
Conciliis, quæ generalium legibus, vt solius excommuni-
cationis à Canone late absolutioem puniret, cum tamen
omnium censurarum, quæ per statuta generalia, aut synoda-
lia promulgantur absolutioem puniat.

Illud est certum ob absolutioem censuræ ab hominè læ-
tæ nullam contrahi excommunicationem, quia est absolutio
diuersa ab absolutioe excommunicationis per canonem,
vel statutum lætæ, quæ præsent. Clement. puniunt. Vti no-
tauit Suar. disp. 22. sect. 4. num. 14. Alter. lib. 5. disp. 22. cap. 3.
vers. 2. Bonacina disp. 2. quæst. 9. punct. 5. numero 7. Neque
etiam contrahitur ob absolutioem ab excommunicatione
minori: tum quia hæc non continetur sub nomine ex-
communicationis absolute prælatæ. Tum quia huius censuræ ab-
solutio iure culliber sacerdoti potenti absolute à peccatis
conceditur. Sicuti pluribus firmat Sayr. cap. 29. num. 36. Suar.
num. 18. Bonac. num. 20.

Tertio excommunicatione huius Clement. innodabitur
qui absque vilo priuilegio, & facultate Sedis Apostolicæ
quemquam præsumit absolute à culpa, & à pœna. Hoc est
præsumit concedere plenariam peccatorum remissionem, seu
indulgentiam. Hæc enim concessio vulgari vocabulo abso-
lutio à culpa, & à pœna nuncupatur. Quare opus non est,
vt sacramentaliter absoluat à culpa; satis enim est, si totius
pœnæ remissionem concedat; quia eo ipso à culpa, & à pœ-
na absoluit, vt tradit Syluest. verb. excommunicatio 7. nume-
ro 32. Caiet. verbo excommunicatio capite 64. Sayrus cap. 29.
num. 38. Suar. disp. 22. sect. 4. num. 19. Bonac. disp. 2. 9. punct. 5.
à num. 23. Alterius libro 5. disp. 22. cap. 3. vers. 6. notandum;
& alij.

Dubium tamen est, An innodetur hæc excommunicatione
Religiosus qui non ex animo concedendi indulgentiam,
sed decipiendi absolutioem præstat? Alicui videri posset non
innodari hæc censura; quia hæc imponitur ob absolutio-
I

nam quantum est ex parte absolventis præstitam, non ob absolutionis fictionem ibi, *Quemquam absolvere presunt*. Si enim Extremam viñtionem, & Eucharistiam sicut ministras in hac excommunicationem non incidere: vt tenet Suar. *disput. 22. sect. 4. numer. 23.* Ergo neque etiam si fingeres te absolueri: cum nolles absolutionem concedere, vt potè qui nullam in illius concessionem potestatem habes. Sed rectius docuit contrarium Bonac. *disputat. 2. de censur. in particul. quest. 9. punct. 25. & seqq.* modò fictio occulta sit. Quia Pontifex hac excommunicatione coercere voluit quorundam Religiosorum audaciam, qui fideles decipiebant indulgentiarum concessione, cum nullum haberent potestatem concedendi. Ergo non absolutionem veram, sed fictam, & deceptoriam hac excommunicatione coercere Pontifex voluit. Neque est simile de ministracione Extremæ viñtionis, & Eucharistie (quidquid in contrarium sentiat Bonacina) quia Pontifex non punit hac excommunicatione fictam eorum administracionem, sed veram, illegitimam tamen, & indebitam, vt potè in Parochorum iurisdictionis præiudicium. Et ratio huius differentie est manifestata, quia Extremæ viñtio, & Eucharistia verum sacramentum esse possunt, tamen illicitè, & usurpata iurisdictione ministrantur: at absolutio à culpa, & à pena, seu indulgentiæ plenariæ concessio, nequit vera esse, sed omnino ficta, & deceptoriam præstita ab eo qui nullam concedendi potestatem habet. Cum ergo verba in dispositione maxime pœnali quoad fieri possit propriè accipienda sint, efficitur sanè verba illa *Extremæ viñtionis, & Eucharistia sacramentum ministrare presumpserint*, de vera ministracione intelligi debere. At quia absolutio à culpa, & à pena præstita ab eo qui absoluendi potestatem caret, vera esse nequit, asserendum est fictam, & deceptoriam comprehendere.

18 Addit vltimò Pontifex derogationem cuiusvis priuilegij, ibi: *nullo priuilegio suffragante*. Que verba non aduersantur præcedentibus, in quibus ex priuilegio Sedis Apostolicæ conceditur Religiosis, vt possint excommunicatos ab excommunicatione, & à culpa, & à pena absolueri; quia verba illa *nullo priuilegio suffragante* referuntur ad denunciationem, non ad absolutionem, seu sacramentorum administracionem, præstantque hunc sensum. Qui in huiusmodi excommunicationem inciderunt: eo quòd absque facultate aliquam ex his actionibus prohibitis exercuerint, vt excommunicati denunciantur, & publicentur nullo priuilegio suffragante.

19 Tertia excommunicatio fertur in Clement. 1. *si quis suadente, de penis*, aduersus eum qui Pontificem iniuriose, & temerè percusserit, aut ceperit, seu bannierit, vel hac mandauerit fieri, aut facta ab aliis rata habuerit (si nomine ipsius fuerit facta, vt explicat Glossa) vel socius eorum fuerit, consilium, vel fauorem dederit, aut scienter defauerit. Adduntur vltra excommunicationem aliæ pœnæ sine delinquentibus. Circa hanc excommunicationem nihil speciale notandum occurrit, cum satis explicata sit hac *disput. punct. 1. §. 12. & punct. 2.*

20 Quarta excommunicatio reservata Pontifici continetur in *Clement. Capientes, §. sanè de penis*, aduersus Religiosos, & Clericos sæculares qui quemquam ad vouendum, iurandum, vel fidei interpositam, seu aliàs promittendum inducunt, vt sepulturam apud eorum Ecclesias eligant, vel iam electam vltimò non inuentam.

21 Subiectum huius excommunicationis sunt Religiosi, & Clerici sæculares; non autem laici, hi enim etiam inducantur ad actiones in hac *Clement.* prohibitas, excommunicatione non afficiuntur, vt notat Tolet. *lib. 1. cap. 36. numero 4.* & Doctores communiter. Nomine *Religiosorum* veniunt tam viri quam feminae veram professionem emittentes. Tum quia huiusmodi *Clement.* lata est in confirmationem *capite 1. de sepultur. libro 6.* vbi Textus vritur dictione vniuersali comprehendente omnes Religiosos cuiuscunque conditionis, & sexus fiat, ibi: *Vniuersis Religiosis*. Tum quia Religiosæ fœmiæ efficacius quam viri persuadere solent. Non autem comprehenduntur nouitij, seu qui veram professionem non emittunt, qui in materia odiosa, & pœnali strictè nomen Religiosi accipiendum est. Atque ita notauit Bonac. *1. 3. de censur. in partic. disp. 2. q. 5. punct. 4. numer. 4.* Nomine *Clericorum* veniunt qui verè Clerici sunt, modo non sint Parochi. Parochus namque sine inducat ad promittendum electionem sepulturæ in sua Ecclesia, siue in aliena hac excommunicatione non infringitur, qui hac excommunicatio fertur in Parochorum fauorem; ac proinde non debet in eorum damnatum retorqueri. Ex regula quod in *gratiam, de Reg. Iuris in 6. & leg. quod fauore, ff. de legibus*. Præterquam quòd Parochus in hac inductione nemini præiudicat: cum nulli alteri à Parocho ius competat sepeliendi parochianum in sua Ecclesia, ac proinde inducens parochianum, vt in eius Ecclesia sepulturam eligat, inducit ad id quòd aliàs de iure sibi competit. Si autem inducit ad electionem sepulturæ in aliena Ecclesia cedit iuri proprio, & charitatis opus præstat. Non igitur ob

hanc actionem excommunicati expediebat. Sicuti ex communi notauit Bonacina *dicto tom. 3. disputat. 2. quest. 5. part. 4. numer. 5.*

Actio verò ob quam hac excommunicatio fertur est inductio ad votum, iuramentum, fidem datam, seu promissionem de eligenda sepultura apud parochiam, vel de iam electa non mutanda. Quapropter si Religiosus simpliciter inducat ad electionem sepulturæ, non autem ad iuramentum, vel promissionem de illa eligenda, vel electa non mutanda hac excommunicatione non innodatur. Neque item innodabitur, si inducat ad promissionem eligendæ sepulturæ in aliena Ecclesia. Sicuti notauit Nauar. *cap. 17. numer. 103.* Tolet. *lib. 1. summ. cap. 36. numer. 4.* Sayrus *lib. 1. thesauri, cap. 29. numer. 40.* Suar. *disput. 22. sect. 4. numer. 25.* August. Barbofa *alleg. 50. numer. 100.* Bonac. *tom. 3. de censur. disputat. 2. quest. 5. part. 4. numer. 2.* Hæc autem inductio, vt excommunicatione puniatur, efficax esse debet, & effectum habere, scilicet quòd inductus annuerit inductioni, & iuramentum, seu promissionem præstitit. Vt docuerunt Nauar. Tolet. Sayr. Suar. & Bonacina *locus allegari*, quia hæc constitutio stricti iuris est, ideòque verba intelligi debent cum effectu. Tandem opus est, vt inducens ex præsumptione procedat. Vnde si ex ignorantia modò affectata non sit, siue huius legis, siue censuræ impositæ in hac censuram non incidit, vt prædicti Doctores aduertunt.

Quinta excommunicatio habetur in *Clement. Grauis, de 13 sententia excommunicat.* vbi Clemens V. occasione quorundam temporalium dominorum qui in tetrus suis violatè interdictum variis modis procurabant in hæc verba *Itaque. Ne igitur excessus sic graues excederent in punitione trabantur ab alijs in exemplum, presumptores præfatos qui loca interdicto suppositis quemquam de cetero Diuina celebrare officia quomodolibet cogere: Aut qui modo prædicto ad officia eadem audienda à aliquo excommunicationis præfatum, vel interdicti ligatos sententia euocare. Seu qui ne excommunicati publicè, aut interdicti de Ecclesiis dum in ipsis Missarum agnus scilicet à celebrantibus moniti, vt exeant prohibere. Necnon excommunicatos publicè, & interdictos qui in Ecclesiis nominatim à celebrantibus, vt exeant moniti remanere presumpserint, excommunicationis sententia (à qua per Sedem apostolicam Apostolicam possunt absolui) sacro approbante Concilio innodamus.*

Hæc excommunicatio etiam solum videatur fery aduersus illos dominos temporales qui tempore Clementis V. relictos excommunicati commiserunt, vel de cetero commiserunt, vt indicant illa verba *presumptores præfatos*, ex communi tamen sententia, & vlti Ecclesiæ receptum est ad omnes alios similia committentes extendi. Sicuti notauit Bonac. *tom. 3. de censur. d. sp. 2. q. 3. p. 2. c. m. 1.*

Personæ aduersus quas hac excommunicatio fertur sunt Nobiles, & Domini temporales, Nobiles inquam non consecratione clari sanguinis, vt placuit Glossæ in *dicta Clement.* in expositione *casus*, sed consecratione honorifici status, vt notauit Suar. *disputat. 22. sect. 4. numer. 31.* Bonacina *tom. 3. de censur. disputat. 2. quest. 3. punct. 20. numer. 16.* Qui siue laici siue siue Ecclesiastici si ob iurisdictionem temporalem quæ pollet aliquam ex his actionibus in hac *Clement.* prohibitis præstiterint, in excommunicationem referuntur incident, vt notauit Glossa *verbo temporales*. Nauar. *cap. 17. numer. 104.* Sayrus *lib. 3. cap. 29. numero 42.* Suar. *disputat. 22. sect. 4. numero 31.* Bonac. *disputat. 2. quest. 3. punct. 20. numer. 17.* Alterius *tom. 2. de interdicto disputat. 9. cap. 4. colum. 9. & 10.* Secundò sunt omnes excommunicati, interdicti qui nominatim à celebrantibus moniti remanere presumpserint. Dicitur *vel interdicti*, nam licet Textus dictione *& vtatur* ex subiecta materia, & ex verbis antecedentibus, & ex tenore totius contextus constat non coniunctiue accipi: sicuti si apponitur esse dictio *vel*. Vt docet ex communi Sayrus *lib. 1. thesauri, cap. 29. numer. 43. in fine.* Bonac. *disputat. 2. q. 3. p. 2. c. m. 15.*

Actio verò ob quam hac excommunicatio fertur multiplex est. Prima ob coactionem, quam domini temporales alicui inferunt, vt Diuina officia in locis interdicto suppositis celebret. Quomodocunque coactio contingat satis est ad hanc censuram incurrendam, quia Textus inquit *quomodolibet cogere*, & aduerbium *quomodolibet*, vt explicat Glossa, omnem modum compulsionis realem, & personalem, directum, & indirectum comprehendit, vt si res ipsorum occupant, con sanguineos grauant in personis, vel rebus, iuxta Textum *Sciatis cuncti, de Electione.* & *cap. quiscauauit, eodem tit. lib. 6.* Et tradit in præfenti Sayrus *lib. 3. cap. 29. numero 43.* Suar. *disputat. 22. sect. 4. numero 29.* Bonac. *disputat. 2. quest. 3. punct. 20. numer. 4.* Coactio igitur debet esse ad diuina officia celebranda in locis interdicto suppositis. Nomine diuinorum officiorum Glossa in præfenti *verbo Missarum*, intelligit solum Missæ sacrificium: cui consentiunt Angel. Syluest. & Zabarella relati à Sayro *dicto lib. 3. cap. 29. m. 43. vers. quæ ad officia*. Verius tamen est non solum Missæ sacrificium, sed

Horas

Horas canonicas, aliaque similia quae ab Ecclesia celebrantur intelligi, ut notauit ipse Sayrus supra. Suar. dicta disp. 22. sect. 2. num. 29. Bonac. d. disp. 2. q. 3. p. 20. num. 5. cum in hac prima clausula non solum Missae, sed aliorum diuinorum officiorum mentio facta sit.

26 Secunda actio est euocatio ad eadem diuina audienda. Haec autem euocatio videtur debere esse coactiua, vt indicant illa verba Textus: Aut qui modo praedicti ad officia eadem audienda excommunicationis praesertim, vel interdicti ligatos sententia, euocare praesumpserint. At modus praedictus erat coactiuus, vt colligitur ex illis verbis quomolibet cogere. Ergo euocatio coactiua debet esse. Communis tamen sententia in hac actione non requirit uocationem, sed illa verba modo praedicta, refert ad modum uocandi, de quo in dicto textu in propositione casus mentio facta est.

Hincque oritur grauis dubitatio, an singularis euocatio, & secreta sufficiat ad hanc censuram incurrendam, an vero necessaria sit publica, uoce inquam praeconiis, sonitu campanarum, tubae, uel cornu, sicut. uerbo excommunicatio, num. 5. Nauar. c. 27. num. 104. Sayrus. lib. 3. cap. 29. numero 43. & alij censent publicam uocationem requiri. Et probari potest. Concedamus namque uerba illa modo praedicta referri ad modum uocationis, quem Pontifex in propositione casus retulerat. At pontifex retulit dominos illos temporales non solum secreto, & sigillatim, sed uoce praeconiis, & pulsatis campanis ad diuina audienda in locis interdicti suppositis, populum euocare. Ergo vt quis praedicto modo euocare censetur, debet non solum secreto, sed publice euocare. alia non praedicto modo absolute, & simpliciter, sed secundum quid, & dimidiatim uocare, & cum haec materia odiosa sit, striete interpretari debet. Sed rectius docuit contrarium Caietan. uerbo excommunicatio, cap. 2. Suar. disp. 22. sect. 2. num. 28. Bonac. disput. 2. quest. 3. punct. 20. num. 6. indicat Tolet. lib. 1. sum. cap. 36. num. 6. Pontifex namque comprimere uoluit audaciam illorum nobilium qui nunc hos, nuncios uocabant ad diuina officia audienda (quod esse non potest, nisi per singularem citationem) & interdum compellebant, & his non contenti excessibus non solum per campanarum pulsationem, sed & uoce praeconiis populos etiam interdictos (vt interdicti non obstant sententia) ad audiendas Missas humilimodi ueniunt, faciunt euocari. At si uerba illa modo praedicta, debent omnem relatum modum uocationis copulatiue comprehendere, non afficerentur haec de alia ij uocantes nisi tum secreto, tum publice campanarum pulsatione, & uoce praeconiis uocationem facerent, & insuper compellerent, quod non est dicendum, quia ferè nullus fructus esset haec excommunicatio. Quapropter dicendum est siue uoce praeconiis, siue campanarum pulsatione, siue secreta citatione aliqui euocentur huic excommunicationi esse locum; quia uere praedicto modo euocatur, tamen non omnibus praedictis modis.

27 Haec euocatio siue sit per se, siue per nuncium satis est ad excommunicationem incurrandam; probantque illa uerba factum euocari. Praeterquam quod frequenter modus uocationis est per interpositam personam, & notauit Bonac. d. punct. 20. num. 5. Debet autem euocatio esse ad eadem diuina officia audienda, ad quae celebranda in priori clausula compulsio facta est. Cum igitur in priori clausula non solum de Missae sacrificio, sed etiam de aliis officiis diuinis sermo sit, vt asseruimus; consequenter hanc secundam clausulam de eisdem officiis asserendam est intelligi. Sed obstat huic doctrina, quia dispositio textus censenda est conformis relationi, ut in relatione, & propositione casus non de uocatione ad quaecunque officia diuina audienda, sed ad Missarum solemnia tantum actum est ibi: Ad audiendas Missas huiusmodi ueniunt, faciunt euocari, ergo de sola uocatione ad Missas audiendas censendum est textum disposuisse. Huic obiectioni respondet, satis esse quod in priori clausula non solum Missae, sed aliorum diuinorum officiorum mentio facta sit, & in secunda clausula expresserit Pontifex eadem officia diuina. Quod uero in relatione casus solum Missae sacrificium retulerit, non impedit dispositionem latiore fieri, quia est dispositio latius vel strictius loquatur quam relatio, uti saepe contingit non obinde censenda est aduersa, sed illi conformis.

28 Praeterea opus est uocationem esse ad audienda diuina officia in locis interdicti suppositis. Tum quia Textus requirit, vt uocatio fiat ad eadem diuina officia audienda, de quibus in praecedenti clausula sermo habitus erat: at in praesenti clausula expressè requisitum est, vt diuina officia celebrentur in loco interdicto. Ergo. Tum quia Pontifici questii sunt Praelati, quod Nobiles, & Domini temporales in terris suis Ecclesiastico suppositis interdicto ad audienda diuina officia populum faciunt euocari. Arque ita ex communi notauit Bonac. disput. 2. quest. 3. p. 20. num. 7.

29 Tertia actio, ob quam praesenti Canone excommunicatio fertur, est prohibitio ab ipsis dominis temporalibus facta publice excommunicatis, aut interdictis, ne exeant ex Ecclesiis dum Missarum solemnia aguntur, tamen à

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars VI.

celebrantibus moniti sint. Etenim illi Nobiles haec censura ligantur, si publice, vel secreto, generaliter, vel specialiter prohibeant, seu impediunt, ne publice excommunicati, aut interdicti, & à celebrantibus moniti exeant ex Ecclesiis dum Missarum solemnia aguntur. Ex eo autem quod textus non dixerit debere esse nominatim excommunicatos, aut interdictos sentire uideretur Bonac. disput. 2. q. 3. punct. 20. num. 10. hanc conditionem non requiri, sed satis esse si publice excommunicati, aut interdicti existant, quia haec censura lata est non solum in detractionem communicantium cum excommunicatis, seu interdictis, sed in poenam ipsorum excommunicatorum, vel interdictorum uoluntium interdictum. Sed rectius docuit contrarium Suar. d. 2. sect. 4. n. 3. Nam licet eo tempore quo lata fuit haec excommunicatio requisitum non fuerit excommunicatos, vel interdictos esse nominatim; sed sufficiens fuerit esse publice excommunicatos, vel interdictos, id factum est, quia eo tempore publice excommunicati, vel interdicti uitandi erant. At in praesenti ij, qui nominatim excommunicati non sunt, aut interdicti uitari non debent, tamen de eorum excommunicatione, aut interdicto publice conser. Ergo. Et confirmatur; quia Textus uideretur manifestè locutus de illis excommunicatis, aut interdictis, ob quorum praesentiam Missae sacrificium interrumpi debet, vt constat ex illis uerbis textus. Ex quo frequenter contingit quod non sine Dei offensa, clerique, ac populi scandalo ipsa Missarum solemnia remanent inexplata. At praesenti tempore tantum excommunicati, aut interdicti uitandi huius effectus causa esse possunt. Ergo hi tantum comprehenduntur.

Praeterea debent ij excommunicati, aut interdicti moniti esse à celebrantibus, vt exeat. Quam monitionem, (est aliquibus placeat) debere esse specialem & nominatim, quia in clausula apponitur excommunicatio aduersus eos, qui cum sint nominatim moniti, nolunt exire, quique uidentur esse illi qui praesenti clausula à celebrantibus sunt moniti. Verius tamen est solam monitionem generalem sufficere; quia celebrans generaliter monet; vt omnes excommunicati, aut interdicti exeant ex Ecclesia; quia textus in hac clausula non restringit monitionem vt esset specialis, & nominatim, sed solum monitionem requisit. Ergo quaecunque monitio siue specialis, siue generalis sufficit. Arque ita tenet Glossa in praesenti, uerbo moniti. Sayrus lib. 3. de iuri, cap. 29. numero 43. uers. quoad officia. Suar. disput. 22. sect. 4. numero 30. Tolet. lib. 1. sum. cap. 36. num. 4. Bonac. disput. 2. quest. 3. p. 20. numero 9.

Sed an debeant esse moniti, vt exeant ab Ecclesiis Ecclesiastico suppositis interdicto? Non caret difficultate. Nam Bonacina numero 11. censet opus non esse Ecclesias esse interdictas, quia nullum extat uerbum in hac actione indicans Ecclesias debere esse interdictas; ex eo autem quod in praecedentibus clausulis id fuerit expressum non inferitur pro actione praesentis clausulae eam conditionem requiri, sicuti nec sufficiunt quaelibet officia diuina, vt prohibens excommunicatos exire, dum ipsa peraguntur, in hanc excommunicationem incidat; sed necessario debet esse Missae sacrificium, tamen in clausulis praecedentibus quodlibet officium diuinum sufficiens fuerit. Nihilominus oppositum censet uerius cum Suar. disput. 22. sect. 4. numero 30. Filiucio tract. 15. capite 4. quest. 2. num. 74. eo quod Textus de interdicto locali generali loquatur, vt constat ex illis uerbis. Domini temporales in terris eorum Ecclesiastico suppositis interdicto, &c. Quapropter est in hac clausula non expresserit Ecclesias interdictas esse, id fuit; quia ex praecedentibus, & ex querela propositione satis colligebatur. Et confirmo; vel illae Ecclesiae non interdictae existunt in terris illorum dominorum, vel non; si non existant; non incidunt in hanc excommunicationem, quia non praestant actiones prohibitas vt domini temporales, & iurisdictionem habentes in terris suis, vt Textus requirit, & ipsemet Bonacina dicta disputat. 2. q. 3. part. 20. numero 17. concedit. Si autem illae Ecclesiae in terris dominorum existant, nequeunt non esse interdictae, cum eorum terrae Ecclesiastico fuerint interdicto suppositae, & consequenter Ecclesiae ibi contentae.

Rursus prohibere debent ij domini temporales, ne ij excommunicati, aut interdicti exeant, dum in ipsis Ecclesiis Missarum solemnia aguntur; quia sic expressè habetur in Textu. Vnde ob prohibitionem factam dum alia officia diuina celebrantur, non est locus huic excommunicationi, vt bene aduertit Caiet. uerbo excommunicatio, capite 41. Suar. disp. 22. sect. 4. numero 29. Sayrus lib. 3. cap. 29. num. 43. uers. quoad officia. Filiucius tract. 15. capite 4. quest. 2. numero 74. Bonac. disput. 2. q. 3. p. 20. num. 10.

Quarta actio, quae sub excommunicatione in hac Clement. prohibetur est, cum excommunicatus, aut interdictus à celebrante monitus nominatim, vt ex dictis Ecclesiis exeat remanere praesumat. Debet igitur excommunicatus, aut interdictus nominatim prius moneri à celebrante, & conse-

1. 2. quentes

quenter dum sacrificium Missæ peragitur. Præterea excommunicatus, aut interdictus vitandus esse debet post Concilium Constantiense Ecclesiæ item ex quibus exire nolunt Ecclesiastico suppositæ esse debent interdictio, ut hæc omnia probata reliquimus; aliâ hæc censura locum non habet.

- 34 Denique in omnibus his actionibus præsumptio requiritur, ubi, præsumperint. Vnde quælibet ignorantia siue legis, siue censuræ modò affectata non sit, exulat ab hac censura incurrendavt notat Caiet. Nauarr. Sayr. Suar. Bonac. & alij loc. allg.

PUNCTVM XXVII.

Explicantur excommunicationes reseruatæ contentæ in libris Extravagantium.

- 1 Explicatur excommunicatio aduersus rebelles statutis, in sacrosanctam Ecclesiâ Tolosana.
- 2 Expenditur excommunicatio aduersus exenterantes corpus defuncti.
- 3 Comprehendit eum qui prædictas actiones in terris fidelium exerceat.
- 4 Item qui has actiones præstaret, ut corpus mortuum alibi tumulandum deferret.
- 5 Corpus defuncti sic inhumane tractatum carere debet Ecclesiastica sepultura.
- 6 Declaratur excommunicatio aduersus Religiosos Ordinum Mendicantium, transgressos sine speciali licentia sedis Apostolicæ ad Religionem S. Benedicti.
- 7 Non procedit hæc Constitutio in transitu ad Carthusiam.
- 8 Neque speciale licentia Sedis Apostolicæ, & qualis debet esse.
- 9 Item si fuit à Religione exclusus, neque admissus, etsi signa contritionis præstiterit.
- 10 Declaratur excommunicatio aduersus Religiosos, qui ad partes ultramarinas ubi non admittuntur fideles, se conferunt, absque licentia suorum superiorum.
- 11 Expenditur excommunicatio aduersus violantes constitutionem Sixti IV. de conceptione Beatae Virginis.
- 12 Quid statuerit Conc. Trident. Pius V. Paul. V. & Greg. XV. de hac re?
- 13 Explicatur excommunicatio aduersus eos qui ob ingressum Religionis aliquid dant, vel recipiunt.
- 14 Declaratur specialiter actio ob quam hæc excommunicatio incurritur.
- 15 Expenditur excommunicatio aduersus simoniam committentes.
- 16 Declaratur excommunicatio aduersus eos, qui prætextu facultatum à Pontifice concessarum, tentant à casibus reseruatis absolui.
- 17 Declaratur excommunicatio aduersus dantes, vel recipientes aliquid pro obtinenda aliqua gratia, vel iustitia apud Sedem Apostolicam.
- 18 Promisso animo non se obligandi huic excommunicationi subijciuntur.
- 19 Explicatur, an promisso gratitudinis futura subijciatur huic excommunicationi.
- 20 Debet acceptari promissio, ut huic excommunicationi sit locus.
- 21 Cuius rei datio, seu promissio huic excommunicationem inducit?
- 22 Quid nomine gratiæ, vel iustitiæ in hac excommunicatione intelligatur?
- 23 Pro auferenda, vel differenda alterius iustitiæ aliquid iudici largiri, communis sententia defendit sub hac excommunicatione comprehendit.
- 24 Etsi prædicta sententia consulenda sit, contraria non videtur improbabili.
- 25 Non est opus obtineri gratiam, vel iustitiam.
- 26 Gratia, vel iustitia debet esse à Sede Apostolica.
- 27 Nomine Sedis Apostolicæ Pontifex quatenus iurisdictionem spirituum exercet, intelligitur.
- 28 Huic excommunicationi subijciuntur casus gratiæ, seu iustitiæ si obtenta.
- 29 Non reuelantes intra triduum subijciuntur huic excommunicationi.
- 30 Existentes tantum in Romana curia hoc præcepto denuntiationis ligantur.
- 31 Explicatur actio, quas Gregor. XIII. suprad. Extravag. addidit.
- 32 Explicatur excommunicatio aduersus vulnerantes Rectores, seu officiales Marchianensium.
- 33 Expenditur excommunicatio aduersus Episcopos, aliisque

Prælatos, qui venientes ad Romanam curiam causa negociorum beneficiorum priuatis.

Prima excommunicatio habetur in Extravag. Saluator, de Præbendis ubi Ioann. XXI. fert excommunicationem, suspensionem, & interdictum aduersus rebelles constitutionibus à se factis circa Ecclesiam; & Episcopum Tholosanum. Cui nihil speciale animaduertendum occurrit, cum textus sit satis apertus. Præterquam quod materia est specialis, & non omnibus communis.

Secunda excommunicatio & Pontifici reseruata in Extravag. de sepultura de Sepulturis, ubi Bonifac. VIII. excommunicat omnes fideles, qui corpus defuncti cuiuscunque conditionis sit truculenter exenterant, ac illud membratim, vel in frustra immaniter concidentes, ea subsequenter aquis immersa exponunt iugibus decoquenda; tandem ab ossibus regamento carnis excusso, eadem ad patres alias mitunt, seu deturunt tumulanda.

Hæc excommunicatio comprehendit eum tantum qui in terris fidelium has actiones circa defunctorum corpora libi mortua exerceat, ut ostendunt verba Textus: In civitatibus, terris seu locis in quibus Catholica fidei cultus viget, diem de cetero claudet extremum. Quapropter si defunctus esset in locis, ubi non viget Catholica fides, ibique prædictæ actiones exercebantur, ut in sacrum locum deferri possit corpus tumulandum, locus non esset huic censuræ, ut ex omnium sententia notat Sayrus lib. 3. cap. 30. num. 1. Barboza allegat. 30. numero 103. Tolet. lib. 1. cap. 36. num. 6. Corpora item fidelium debent esse, non infidelium; ut colligitur ex illis verbis: si quisquam ex eis scilicet fidelibus, de quibus proximè mentionem fecerat, venenè notavit Bonacina rom. 3. disp. 2. quæst. 4. num. 6.

Secundò comprehendit tantum eum qui has actiones præstaret, ut corpus mortuum alibi tumulandum deferret, non verò qui ex odio, aut vindicta vel ad maleficium, aut superstitionem, vel causa anathomie hæc præstaret: ut tradit Caietan. verbo excommunicatio, capite 70. Bonac. disp. 2. quæst. 3. part. 4. numer. 1. Nauarr. capite 27. numero 10. Tolet. dicto capite 36. numero 6. Barboza numero 103. Sayrus numero 2. Adde neque qui corpus defuncti exenterat ne forteat, ut in locum distatam deferat tumulandum, videtur hæc excommunicatio ligari, quia non prælat tam actionem tam ut alibi tumuletur, quam ut absque corruptione, & fœore deferri possit. Sic tradunt Nauarr. Tolet. Sayrus, Bonacina, & Barboza loc. allegat. Quinimò probabile est quod ait Tolet. lib. 1. cap. 36. numero 6. ob solam exenterationem non esse locum huic excommunicationis, sed necessariò debere corpus defuncti immaniter concidit, & que membra decoqui quousque ossa à tegumento carnis exuantur, quia omnes illæ actiones ditione & quæ copulatiua est, exprimentur. Præterquam quòd sola exenteratio absque membrorum concisione & coctione non est actio crudelis, & horrenda, cum passim causâ factoris vitandis fiat. Neque obest quòd Pontifex excommunicat eum qui aliquid contra huius statuti, & ordinationis tenorem præsumperit attentare, quasi diceret, non est necesse, ut circa corpus defuncti omnes illæ actiones exenterationis, concisionis, & coctionis exerceantur, sed satis est quòd aliqua illarum præstetur, ut excommunicationis locus sit, ut docuerunt Suar. disputat. 2. sect. 5. numero 4. Filliucius tractat. 15 capite 4. quæst. 6. numero 74. Bonacina disputat. 2. de casibus in particul. quæst. 3. punct. 45. numero 4. Non inquam obest, quia illud pronomen aliquod, non refertur ad aliquam actionem ex enumeratis, sed ad totam excommunicationis materiam, siue diuisibilis sit, siue indiuisibilis, subdit Pontifex prædictam clausulam, Qui aliquid contra huius nostri statuti, & ordinationis tenorem præsumperit attentare. Quapropter illa verba præstant hunc sensum: qui semel contra huius nostri instituti, & ordinationis tenorem præsumperit attentare, excommunicatione innotatus sit.

Vltimò subdit Pontifex penam aduersus corpus defunctis, ut sic inhumane tractatum careat Ecclesiastica sepultura. Quæ penam est circa corpus defuncti verteretur illius penæ, proprie non est, cum incapax sit vitius penæ, & censura, est tamen viuorum penam ob crudelitatem prohibentem, in cuius punitionem, & satisfactioem prohibetur ne prædictum corpus Ecclesiastici cadant sepulture. Quæ prohibitio post Extravag. ad entranda fideles non astingit quousque delictum declaratum sit, quam declarationem index præstare non debet nisi delicto pleuè probato. Vt ex communi sententia notat Suar. disp. 2. sect. 5. num. 4. Bonac. disp. 2. quæst. 3. punct. 45. in fine. Adde non esse improbabile quòd indicat Glossa in præsent. verbo sepultura, hanc vltimam penam habere locum, nisi quando defunctus præcedens huiusmodi constitutionem imperavit sic corpus suum inhumane tractari, ut in sepulturam à se electam deferri possit.